

แบบคำถามที่ประชาชนให้ความสนใจ และสอบถาม
ประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๖๗
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
ฝ่ายทะเบียนครอบครัว พินัยกรรม และนิติกรรม

*****

คำถามที่ ๑. ดิฉันมีบุตรบุญธรรมเป็นเด็กอายุ ๙ ขวบ ต้องการให้บุตรบุญธรรมใช้นามสกุลของสามี สามารถทำได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีผู้มีสัญชาติไทยประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของบุคคลอื่น ที่มีใช้บิดา มารดา คู่สมรส หรือผู้รับบุตรบุญธรรม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีบุคคลดังกล่าวเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลที่ตนใช้อยู่ (เป็นเจ้าของชื่อสกุล) ย่อมสามารถอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยให้เจ้าของชื่อสกุล ยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ พร้อมหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช.๒ ของตน ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช.๖ ให้แล้วจึงนำไปมอบให้แก่ผู้ที่จะขอร่วมใช้ชื่อสกุล เพื่อให้นำไปประกอบการยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อขอออกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช.๔ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖ ทั้งนี้ กรณีผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลเป็นผู้เยาว์ ต้องให้ผู้ใช้อำนาจปกครอง เป็นผู้ยื่นคำขอแทน ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๕๑๗๑ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ (คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคล หน้า ๒๘๘ - ๒๘๘)

๒. กรณีบุคคลดังกล่าวมิได้เป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลที่ตนใช้อยู่ ย่อมไม่มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลกับตนได้ เว้นแต่กรณีที่ได้มีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมถูกต้องตามกฎหมายไทยแล้วเท่านั้น บุตรบุญธรรมจึงจะมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรมได้ ตามมาตรา ๑๕๘๘/๒๘ ประกอบกับมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้นำสำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๔) หรือหลักฐานเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ไปเป็นหลักฐานประกอบการยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอที่บุตรบุญธรรมมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อขอออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช.๕ กรณีการรับบุตรบุญธรรม ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๒ ทั้งนี้ กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ยื่นคำขอแทน ตามแนวทางในข้อ ๑

คำถามที่ ๒. สามีเสียชีวิต ๓๒ ปีที่แล้ว ประวัติการสมรสยังคงค้างอยู่ ไม่ทราบว่าสามารถเคลียร์สถานภาพ การสมรสได้อย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีดังกล่าวให้ท่านไปยื่นคำร้องขอบันทึกทำทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักงานเขต สถานทูต/กงสุลไทยในต่างประเทศ แห่งใดก็ได้

เอกสาร/หลักฐานประกอบการยื่นคำร้อง

๑. บัตรประจำตัวประชาชน/ ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiID (กรณีผู้ยื่นคำร้อง เป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายหรือชาวต่างชาติ ให้เรียกตรวจ บัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ หนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารราชการอื่นที่สามารถใช้แสดงตัวบุคคลได้)

๒. เอกสารการมอบอำนาจ...

๒. เอกสารการมอบอำนาจ กรณีมอบให้บุคคลอื่นไปยื่นคำร้องแทน

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องแปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองนิติกรณ์ เอกสารตามขั้นตอนของกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๗๑๕ ลว. ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗
เรื่อง การรับแจ้งบันทึกสิ้นสุดการสมรส กรณีคู่สมรสเสียชีวิต

๑. สามารถยื่นคำร้องตามแบบ คร.๑ ด้วยตนเองหรือมอบอำนาจเพื่อแจ้งบันทึกสิ้นสุดสมรส กรณีคู่สมรสเสียชีวิต ณ สำนักทะเบียนแห่งใดก็ได้

๒. เมื่อนายทะเบียนรับคำร้องจากผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจแล้วให้ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานการแสดงตัวบุคคลของผู้ยื่นคำร้อง เอกสารมอบอำนาจ กรณีมอบอำนาจ และตรวจสอบข้อเท็จจริงถึงการเสียชีวิตของคู่สมรส

๓. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ดำเนินการบันทึกการสิ้นสุดการสมรส กรณีคู่สมรสเสียชีวิต ด้วยระบบโปรแกรมงานทะเบียนครอบครัวต่อไป

คำถามที่ ๓. ในกรณีบิดาเป็นชาวต่างชาติ ยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีความประสงค์จะจดทะเบียนรับรองบุตร ต้องดำเนินการอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การจดทะเบียนรับรองบุตร เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุตรนอกสมรสเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา เนื่องจากบุตรที่เกิดจากบิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน จะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาเท่านั้น

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับรองบุตร สามารถกระทำได้โดยให้บิดาเป็นผู้ยื่นคำร้อง และให้มารดาและเด็กให้ความยินยอม ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักงานเขต และสถานทูต/กงสุลไทย ในต่างประเทศ แห่งใดก็ได้ ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้า นายทะเบียนให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล และเมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้ พร้อมพยาน ๒ คน

เอกสาร/หลักฐานประกอบการยื่นคำร้อง

๑. บัตรประจำตัวประชาชน/ ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiID (กรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายหรือชาวต่างชาติ ให้เรียกตรวจบัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ หนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารราชการอื่นที่สามารถใช้แสดงตัวบุคคลได้)

๒. หนังสือยินยอม (กรณีมารดาหรือเด็กไม่มายินยอมด้วยตนเองต่อหน้าเจ้าหน้าที่)

๓. คำสั่งศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด (ใช้แทนกรณีที่ฝ่ายมารดาหรือเด็กไม่สามารถให้ความยินยอมได้)

๔. พยาน ๒ คน (ต้องเป็นบุคคลบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ ไม่เป็นบุคคลที่หูหนวก เป็นใบ้หรือจักษุบอดทั้งสองข้าง)

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องแปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองนิติกรณ์ เอกสารตามขั้นตอนของกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

คำถามที่ ๔...

คำถามที่ ๔. ลูกสาวต้องการจดทะเบียนสมรสเป็นคนไทยที่อยู่ต่างประเทศและกลับมาจดทะเบียนสมรส เอกสารมีแต่พาสปอร์ตสามารถจดทะเบียนสมรสได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีบุคคลสัญชาติไทยมีความประสงค์จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย ให้ยื่นหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘ ในการขอจดทะเบียนหรือบันทึกการทะเบียนครอบครัว ให้ผู้ขอยื่นคำร้องตามแบบ คร.๑ และให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องหรือนายทะเบียนเรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำร้อง เพื่อให้ทราบว่าผู้ยื่นคำร้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ถ้าผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้ได้รับมอบหมายหรือได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของรายการทะเบียนหรือผู้มีหน้าที่แจ้งตามกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องหรือนายทะเบียนเรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ได้รับมอบหมายหรือได้รับมอบอำนาจ หนังสือมอบหมายหรือมอบอำนาจ และบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบหมายหรือมอบอำนาจซึ่งได้ลงชื่อรับรองสำเนาถูกต้องแล้ว ส่วนกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ให้เรียกตรวจบัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ หนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารราชการอื่นที่สามารถใช้แสดงตัวบุคคลได้

เอกสาร/หลักฐานประกอบการยื่นคำร้อง

๑. บัตรประจำตัวประชาชน/ ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD (กรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายหรือชาวต่างชาติ ให้เรียกตรวจบัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ หนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารราชการอื่นที่สามารถใช้แสดงตัวบุคคลได้)

๒. สัญญาก่อนสมรส (ถ้ามี)

๓. หนังสือรับรองสถานภาพการสมรส ที่แสดงว่าไม่มีคู่สมรสในขณะที่จะจดทะเบียนสมรส และไม่จำเป็นต้องแสดงรายการรับรองเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น รายได้ อาชีพ เป็นต้น (สำหรับชาวต่างชาติ)

๔. หนังสือยินยอม (กรณีผู้มีอำนาจปกครองของผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะ ไม่สามารถมายินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่ได้)

๕. พยาน ๒ คน (ต้องเป็นบุคคลบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ ไม่เป็นบุคคลที่หูหนวก เป็นใบ้หรือจักษุบอดทั้งสองข้าง)

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องแปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองนิติกรณ์เอกสารตามขั้นตอนของกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

คำถามที่ ๕. ผู้ชายสัญชาติไทยได้จดทะเบียนสมรสกับหญิงสัญชาติลาว โดยจดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายของประเทศลาว จากนั้นได้มีการดำเนินการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) ณ สำนักทะเบียนอำเภอ ในประเทศไทย เมื่อฝ่ายชายประสงค์จะหย่าแต่ไม่สามารถติดต่อให้ฝ่ายหญิงมาจดทะเบียนหย่าได้ จากนั้นฝ่ายชายได้ยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ฝ่ายชายสามารถยื่นฟ้องหย่าที่ศาลได้หรือไม่ และหากศาลอนุญาตให้หย่ากัน ฝ่ายชายจะต้องดำเนินการต่ออย่างไร สามารถนำคำพิพากษาไปติดต่อที่อำเภอได้เลยหรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ...

คำตอบ

ท่านสามารถยื่นคำร้องขอหย่าที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ และเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุด ผู้ร้องสามารถนำไปขอจดทะเบียนหย่า ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทยในต่างประเทศ แห่งใดก็ได้

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

๑. พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘

มาตรา ๕ การจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้จะทำได้ที่สำนักทะเบียนแห่งใด ๆ ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงก็ได้ ในกรณีที่มีการจดทะเบียนที่เกี่ยวข้องถึงกันมากกว่าแห่งหนึ่ง ให้หมายเหตุในทะเบียนต่าง ๆ ถึงการเกี่ยวข้อนั้น ๆ ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ให้ใช้บทบัญญัติในวรรคก่อนนี้บังคับตลอดถึงการบันทึกด้วย

๒. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๒๒ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยนำสำเนาคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้สามีภริยาหย่าขาดจากกัน และมีคำรับรองถูกต้องมาแสดง ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง สำเนาคำพิพากษาและคำรับรองถูกต้อง

(๒) ลงรายการของคู่หย่าในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้ครบถ้วน

(๓) บันทึกข้อความลงในช่องบันทึกของทะเบียนการหย่า (คร.๖) ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วันเดือนปีที่พิพากษา และสาระสำคัญของคำพิพากษานั้น

(๔) ดำเนินการตามข้อ ๒๐ (๓) (๔) (๕) และ (๖) สำหรับในกรณีที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง